

Høringsuttalelse om endringer i domstolstruktur

Fra Dommerforeningen ved Frostating lagmannsrett

Dommerne ved Frostating lagmannsrett har i medlemsmøte behandlet Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev datert 26. januar 2022 og er blitt enige om å avgi følgende høringsuttalelse til Dommerforeningens hovedstyre og til Justis- og beredskapsdepartementet:

Behov for mer nyanserte synspunkter

Synspunktene som så langt har vært referert i media, fremstår som uheldig lite nyanserte. Dette gjelder synspunkter på begge sider av diskusjonen, men kanskje særlig fra motstanderne av reversering. Det er ikke alle forhold ved reformen fra 2021 som er positive. Også de usikre eller negative momentene bør påpekes og vektlegges når Stortinget skal ta stilling til den fremtidige organiseringen av domstolene.

Endringer behøver ikke å bety fullstendig reversering

Vi synes at Regjeringens initiativ om reversering av den vedtatte reformen ikke bør gjøres til et enten- eller- spørsmål. Det vil være mer fruktbart å se om det kan gjennomføres lokale tilpasninger som både kan ivareta hensynene bak den nye domstolstrukturen fra 2021 og samtidig demme opp for ulempene den nye strukturen medfører.

Behovet for omstrukturering var godt begrunnet

Utgangspunktet for domstolsreformen i 2021 var godt begrunnet. Domstolene kan med fordel organiseres i større enheter enn hva tilfellet var før 2021. Samfunnets forventinger til kompetanse, saksbehandlingstid, meglingsstilbud og moderat spesialisering nødvendiggjorde en omstrukturering.

Negative sider ved domstolsreformen

Reformen i 2021 kan ha gått unødvendig langt. Ordningen med rettssteder uten stedlig ledelse var ikke tilfredsstillende utredet på forhånd.

De positive sidene ved reformen synes å være godt ivaretatt av høringsuttalelser referert i media. Vi vil derfor her peke på noen negative sider. De viktigste negative sidene ved domstolsreformen kan antagelig oppsummeres slik:

1. Mangel på stedlig ledelse kan skape frustrasjon og negativ kulturutvikling ved rettssteder uten lokalt selvstyre.
2. Dommerrekrutteringen ved små rettssteder uten stedlig ledelse kan lett bli svekket. Det vil sannsynligvis være mindre attraktivt å arbeide ved et lite lokalt rettssted med færre kollegaer og uten stedlig ledelse. Det kan i neste omgang svekke kvaliteten på tjenestene ved det lokale rettsstedet.

3. Særlig i Trøndelag, men også i Møre og Romsdal, er det relativt stor geografisk avstand mellom rettsstedene. Reformen fører til vesentlig mer reising. Det gjelder særlig for domstolens ledelse, men også for en del av dommerne og de andre ansatte. Det er uheldig i et miljøperspektiv, både med tanke på arbeidsmiljø og forurensing. Mer reising fører samtidig til at større deler av arbeidstiden går med til uproduktivt arbeid.
4. Det er usikkert om tingrettens ledelse etter hvert vil synes at så mye reising er greit. Konsekvenser av at ledelsen på sikt vil ønske å redusere reisevirksomheten, er ikke utredet og kan medføre utilsiktede virkninger. Aktuelle konsekvenser vil blant annet være mindre utøvelse av ledelse, innføring av et nytt forvaltningsledd ved enkelte rettssteder (stedlig ledelse). Kontakten mellom leder og ansatte ved rettssteder uten stedlig ledelse kan lett bli svekket. Hvis reising og organisering oppleves som unødvendig tungvint av utøverne kan det på sikt føre til et lokalt ønske om å legge ned rettssteder som ikke har stedlig ledelse.
5. Det er fare for at reformen på sikt vil svekke arbeidsmiljøet i tingrettene, også der det finnes stedlig ledelse, fordi mye intern møtevirksomhet vil foregå på video og fordi det kollegiale forholdet mellom tjenesteutøverne kan bli mindre nært enn det har vært tidligere. Utfordringene vil være størst på rettssteder uten stedlig ledelse, fordi det vil være større avstand mellom de som arbeider der og beslutningstagerne/arbeidslederne.

Risiko knyttet til usikkerhet om fremtidig utvikling

Faktorene nevnt ovenfor tilsier at driften av mindre rettssteder uten stedlig ledelse på sikt kan komme til å fremstå som en mer byrdefull og kvalitetsdempende organisasjonsform enn Stortinget har sett for seg. Det kan i neste omgang føre til at slike rettssteder blir lagt ned og på den måten føre til en utilsiktet sentralisert domstolstruktur.

Lokal tilpasning i Trøndelag og Møre og Romsdal

Når det gjelder tingrettene i vårt lagdømme, er det vanskelig å se gode argumenter for at alle tingrettene i hvert av fylkene Trøndelag og Møre og Romsdal skulle slås sammen til én tingrett. Hensynet til bred kompetanse og moderat spesialisering kunne vært ivaretatt også om det hadde vært to tingretter i hvert fylke. Dette ville antagelig ha vært en bedre løsning enn den Stortinget vedtok i desember 2020. Dommerforeningen ved Frostating lagmannsrett stiller seg i den forbindelse bak den høringsuttalelsen førstelagmannen avga til domstolkommisjonens forslag våren 2020.

Eventuell reversering må ikke gå utover domstolenes driftsmidler

Hensynet til rettferdighet og kvalitet, samt domstolenes attraktivitet som konfliktløser, tilsier at dommerkompetanse og bruk av digitale hjelpemidler er av stor betydning. Dommernes lønnsvilkår er en viktig faktor for rekruttering av flinke og erfarne jurister. Ikke minst gjelder dette når mange advokater etter hvert har vesentlig høyere inntekter enn det er mulig å oppnå som dommer. Det er viktig at en eventuell reversering av reformen finansieres ved friske midler og ikke fører til noen reduksjon av domstolenes driftsbudsjett.

